

N:o 1.

Ank. till Riksd. Kansli d. 5 Febr. 1867, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Första Kammarens remiss af motion angående ändring i gällande förordning om villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring.

En af Herr *W. Croneborg* inom Första Kammarén väckt motion, hvori föreslås: att Riksdagen för sin del måtte besluta, att 7 § 2 mom. och 8 § af Kongl. Maj:ts förnyade Förordning angående grunderna och villkoren för hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 Augusti 1864 måtte upphävas, äfvensom att afsöndrad mark må kunna åsättas visst mantal, äfven om derifrån icke kan hemtas så beskaffad afkastning, som i 2 § af oftanämnda Kongl. Förordning förmäles, har af Kammarén blifvit öfverlemnad till Lag-Utskottets behandling. Men enär de i motionen väckta frågor icke kunna hänföras till allmän civil-, kriminal- eller kyrkolag och således icke falla inom omfånget för Lag-Utskottets i 53 § Regeringsformen och 42 § Riksdags-ordningen utstakade verksamhet, föränlåtes Utskottet till Kammarén återlemna den ifrågavarande motionen;

hvilket för Riksdagen värdsamt anmäles.

Stockholm den 1 Februari 1867.

Eric Sparre,
Utskottets ordförande.

Reservationer:

af Herr *Hasselrot*: "Då den fråga Utskottet i förestående Utlåtande underställer Riksdagens pröfning är af synnerlig vigt för framtida behandlingsättet af många viktiga ärenden, och jag är i hög grad tveksam huruvida Ut-
Bih. till Riksd. Prot. 1867. 7 Saml. 1 Afd. 1 Häft.

skottet handlat rätt, då det skjutit ifrån sig förevarande fråga, har jag ansett mig böra underställa mina betänkligheter Riksdagens pröfning.

Genom afskaffandet af Ekonomi-Utskottet och införandet i dess ställe af tillfälliga Utskott har man inkommit på en bana, som är oförsökt och der de första stegen måste tagas med varsamhet. Vid uppdragandet af gränserna för dessa Utskotts verksamhet är stadgad att till Lag-Utskottet, enligt 42 § Riksdags-ordningen, höra frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphäfvande af allmän civil-, kriminal- och kyrkolag och till tillfälliga Utskott, enligt 37 § 3 mcm., frågor, som icke tillhöra de ständiga Utskottens behandling. Om man nu i lagstiftningsfrågor alltid hade för sig klart hvad som i hvarje särskildt fall är af civillags natur, hvad som hör till privaträtt, den enskildes rätt mot den enskilde, eller hvad som är att hänföra till den ekonomiska lagstiftningen och den allmänna hushållningen eller Statens rätt mot den enskilde, vore saken lätt att reda; men i många fall är det, i fråga om en författning, svårt att afgöra till hvilken kategori den i sin helhet bör hänföras, enär i densamma ofta finnas om hvarandra sammanförda stadganden hörande än till den ena än till den andra kategorien. Sådant är förhållandet med nu förevarande förordning om hemmansklyfning och jordafsöndring, sådant i afseende på skiftesstadgan, den äldre förordningen om skogarne i riket och en stor del af de i Byggnings-Balken upptagna lagbestämmelser och de förordningar, som uti dem göra förändringar eller tillägg, såsom om vägunderhållsskyldigheten, m. fl. frågor. I dessa förordningar förekomma om hvarandra bestämmelser, som dels äro af civillags natur och dels falla under ekonomirätten; och det har icke varit sällsynt att vid öfverlemnande af lagförslag den ena statsmakten ansett vissa stadganden höra till den förre kategorien, som den andra hänfört till den motsatta. Vid behandlingen hittills af dylika frågor har man ej varit i någon tvekan, utan hänskjutit dem dels till Lag Utskottet och dels till Ekonomi-Utskottet, hvilka med hvarannan sammanträd och utredt frågorna, hvarefter Rikets Ständer såsom önskningsmål öfverlemnade dem till Kongl. Maj:t, som, efter Högsta Domstolens hörande, såsom sådana afgjort dem och i annat utfärdat förordningar, uti hvilka Ständernas önsknings icke alltid vunnit fullständigt bifall. Om nu, sedan Ekonomi-Utskottet upphört, Lag-Utskottet skjuter ifrån sig alla dessa ärenden af blandad egenskap och de följaktligen skola behandlas af tillfälliga Utskott, skola deraf, efter min uppfattning, uppkomma flera olägenheter. För det första afsäger sig derigenom Riksdagen sin rättighet att öfver dylika frågor, hvilka i många hänseenden ingripa i den enskilda rätten, få inhemta Lag-Utskottets yttrande och det kan blifva tvifvel underkastadt huruvida i framtiden, sedan dessa frågor helt och hållet skjutits in på det ekonomiska området, Kongl. Maj:t kan finna nödigt att öfver dem inhemta Riksdagens mening och Högsta Domstolens yttrande.

För det andra tviflar jag på att ärendena i de tillfälliga Utskotten, be-

handlade på samma gång eller vid olika tider af två särskilda tillfälliga Utskott och skjutna fram och tillbaka mellan Kamrarna för vinnande af enhet i besluten, utan någon delegation af Riksdagen, som sammanjemkar och till enhet bereder frågorna, kunna vinna på en sådan behandling. Åtminstone synes mig visst vara, att dermed icke skall vinnas tid.

Emot dessa ärendens behandling af Lag-Utskottet har man anmärkt, att de derigenom skulle få civillags natur, derigenom åter en inkräkning skedde å regeringsmaktens område. Jag kan icke fatta denna mening. Icke kan en fråga ändra natur därför att den handlägges af Lag-Utskottet. Dessa ärenden lära väl framdeles såsom hittills förblifva önskningsmål, ehvad de handläggas af Lag-Utskottet eller tillfälligt Utskott och för att få visshet härom behöfver man endast med hvarannan jemföra stadgandet i 89 § sista mom., jemfördt med 87 § 1 mom. Regeringsformen.

Vid sådant förhållande och då Lag-Utskottet icke kan sammanträda med de tillfälliga Utskotten, men uti ifrågavarande författningar ingå frågor, som röra mitt och ditt och som falla under civilrätten och följaktligen äro af civillags natur, anser jag dem tillhöra Lag-Utskottets behandling och nu förevarande förordning om hemmansklyfning och jordafsöndring desto hellre, som den inuefattar ett upphäfvande af civillagens stadganden i 4 Kap. 9 § Jorda-Balken om skattskyldig jords minskning.

Slutligen beder jag att få anmärka att Utskottet, såsom mig synes i strid med sitt beslut i förevarande fråga, behållit frågor rörande skyldighet att deltaga i kyrko- och tingshusbyggnad, hvilka frågor, hittills behandlade af Lag- och Ekonomi-Utskottet, ansetts såsom önskningsmål."

* Häre hafva instämt Herrar *Holmberg, Lemchen, Rosenberg, Bovin* och *Bälter S. Ersson.*